

OPŠTINA BIJELO POLJE

**PROGRAM MJERA
ZA PODSTICAJ RAZVOJA POLJOPRIVREDE
ZA 2021. GODINU**

Januar, 2021.godine

Na osnovu člana 38. stav 1. tačka 4. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG" br.002/18,34/19), člana 20. stav 1. Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Sl. list CG" br. 056/09, 018/11,040/11, 034/14,001/15,030/17, 051/17), član 46. stav 1. tačka 4. Statuta Opštine Bijelo Polje ("Sl. list CG-opštinski propisi", br.19/18), Odluke o budžetu Opštine Bijelo Polje za 2021. godinu (Sl.list CG-opštinski propisi" br.001/21) i saglasnosti Ministarstva poljoprivrede , šumarstva i vodoprivrede br_____ od _____ godine,Skupština opštine Bijelo Polje na sjednici održanoj dana _____.2021. godine, donijela je:

P R O G R A M
MJERA ZA PODSTICAJ RAZVOJA POLJOPRIVREDE ZA 2021.GODINU

O P Š T I D I O

Član 1

Ovim Programom se utvrđuju kriterijumi,uslovi,način i postupak ostvarivanja podsticajnih mjera,visina i potrebna dokumentacija za dobijanje podsticajnih sredstava,kao i nadzor nad korišćenjem budžetskih sredstava Opštine Bijelo Polje,opredijeljenih za ove svrhe.

Član 2

Sredstva predviđena ovim Pravilnikom,opredijeljena su Budžetom opštine Bijelo Polje za 2021.godinu,u ukupnom iznosu od 250.000,00 eura.

R A S P O D J E L A S R E D S T A V A

Član 3

Rb.	NAZIV MJERE	IZNOS (€)	%
1.	PODRŠKA POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA NA IZRAZITO RURALNIM PODRUČJIMA	15.000,00	6
2.	UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI	8.000,00	3,2
3.	PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I POLJOPRIVREDE	5.000,00	2
4.	PODRŠKA POVRTARSKOJ I RATARSKOJ PROIZVODNJI	12.000,00	4,8
5.	PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLIJEKA	75.000,00	30
6.	DIREKTNA PODRŠKA RAZVOJU PČELARSTVA	10.000,00	4
7.	SUBVENCIJA ZA IZGRADNJU NOVIH I REHABILITACIJU I MODERNIZACIJU POSTOJEĆIH SISTEMA ZA NAVODNJAVANJE	5.000,00	2
8.	PODRŠKA IZGRADNJI ZAŠTIĆENIH PROSTORA - PLASTENIKA	10.000,00	4
9.	SUBVENCIJA U NABAVCI DEFICITARNE MEHANIZACIJE	25.000,00	10
10.	PODRŠKA PODIZANJU ZASADA VOĆA	5.000,00	2
11.	PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MALINE	20.000,00	8
12.	PODRŠKA ORGANSKIM PROIZVOĐAČIMA	12.000,00	4,8
13.	PODRŠKA ZA PRERADU MLIJEKA NA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA	8.000,00	3,2
14.	SUBVENCIJA TROŠKOVA PREVOZA PUTNIKA SEOSKOG STANOVNIŠTVA	40.000,00	16
U K U P N O:		250.000,00	100

1.	PODRŠKA MLADIM POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA NA IZRAZITO RURALNIM PODRUČJIMA	
Razlozi za podršku	Obzirom na višegodišnji odliv stanovništva na relaciji selo – grad, veliki broj nezaposlenih, kao i na prirodne resurse opštine za bavljenje poljoprivredom, ovakva podrška, posebno mladim ljudima na izrazito ruralnim područjima, pomogla bi da se mladi ljudi, koji se već bave poljoprivredom, i istovremeno su upisani u Registar osiguranika poljoprivrednika ,ili u Registar poljoprivrednih proizvođača pri Ministarstvu poljoprivrede,šumarstva i vodoprivrede, i kojima je to jedino ili osnovno zanimanje, učvrste u svojoj odluci za ostanak na selu i bavljenju poljoprivrednom proizvodnjom.	
Ciljevi	- stimulisanje mladog stanovništva za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom na izrazito ruralnim područjima - sprečavanje migracije stanovništva	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se odnosi na poljoprivrednike koji žive na područjima od 700 m nadmorske visine i više, koji imaju od 18 do 35 godina starosti i koji su upisani u Registar osiguranika poljoprivrednika, ili u Registar poljoprivrednih proizvođača pri Ministarstvu poljoprivrede,šumarstva i vodoprivrede, kojima je poljoprivreda jedino ili osnovno zanimanje, iznos od 400,00 €, - plaćanje na žiro račun mladog/e poljoprivrednika/ce – podnosioca zahtjeva. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu za preduzetništvo i ekonomski razvoj zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou i Sajtu opštine B.Polje. Uz zahtjev, dostavlja se sljedeća dokumentacija: - rješenje o upisu u Registar osiguranika poljoprivrednika ili Registar poljoprivrednih proizvođača, - uvjerenje o mjestu prebivališta od MUP-a - kopija lične karte - dokaz o vlasništvu zemljišta površine od najmanje jednog hektara (izvod iz katastra – posjedovni list,koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci). Ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti ovjeren ugovor o zakupu zemljišta površine od najmanje jednog hektara. - uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda - žiro račun podnosioca zahtjeva Podrška mladim poljoprivrednicima na izrazito ruralnom području iznosi 400,00 € Napomena: Podnosiocu zahtjeva poljoprivreda mora biti jedino ili glavno zanimanje Rok za dostavljanje zahtjeva je od 01.06.do 31.08.2021.godine	
Korisnici	Mladi poljoprivredni proizvođači na izrazito ruralnim područjima	
Način plaćanja	Poljoprivrednim proizvođačima na žiro-račun.	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva, zahtjeve obrađuje Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške,prevazilazi Programom planirani godišnji iznos,Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere,obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice – Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Podrška mladim poljoprivrednim proizvođačima na izrazito ruralnim područjima	15.000,00
	UKUPNO:	15.000,00

2.	UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podršku	Štete na poljoprivrednim usjevima, stoci i drugim resursima redovan su pratilac poljoprivredne proizvodnje, posebno od vremenskih nepogoda na usjevima i štete koje prčinjavaju velike divljači na stoci. Štete većeg obima prevazilaze mogućnost saniranja od strane proizvođača i mogu ozbiljno da ugroze opstanak gazdinstava	
Ciljevi	Podrška poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju svoje usjeve i stoku čime se obezbjeđuje smanjivanje dugoročno negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška za upravljanje rizicima u poljoprivredi sastoji se iz finansiranja dijela troškova osiguranja od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci za registrovana poljoprivredna gazdinstva. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu za preduzetništvo i ekonomski razvoj zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou i Sajtu opštine B.Polje. Uz zahtjev, dostavlja se sljedeća dokumentacija: • važeća polisa osiguranja • rješenje o upisu u Register poljoprivrednih gazdinstava od MPRR • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • žiro račun podnosioca zahtjeva Kod osiguranja životinja neophodno je da se vrše redovni veterinarski pregledi i da su ispunjene sve propisane mjere za držanje i upotrebu životinja. Kod osiguranja usjeva i plodova je neophodno da su ispunjene sve agrotehničke mjere i dobra poljoprivredna praksa. Krajnji rok za dostavljanje zahtjeva je 30.09.2021.godine Podrška za osiguranje od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci može da iznosi do 20% važeće-aktivne polise osiguranja. Poljoprivredni proizvođači koji su ostvarili subvenciju u predhodnoj kalendarskoj godini kod ovog Sekretarijata, nemaju pravo na subvenciju po istoj polisi osiguranja, bez obzira što je važeća – aktivna.	
Korisnici	Registrovana poljoprivredna gazdinstva	
Način plaćanja	Po zaključenju polise osiguranja, po ispostavljenom zahtjevu, na žiro račun podnosioca	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije u saradnji sa osiguravajućim društvima	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu rješava po istim.Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške,prevazilazi Programom planirani godišnji iznos,Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere,obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Upravljanje rizicima u poljoprivredi	8.000,00
	UKUPNO:	8.000,00

3.	PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I POLJOPRIVREDE	
Razlozi za podršku	Jedna od karakteristika poljoprivrede na području bjelopoljske opštine je da tržištu nudi veoma raznovrsnu paletu proizvoda, ali u malim serijama. Često potrošači nemaju dovoljno informacija o tim proizvodima. S druge strane, mali proizvođači i prerađivačka industrija nijesu u mogućnosti da samostalno promovišu sopstvene proizvode. Takođe, postoji potreba da bjelopoljski proizvođači kroz različite vidove posjeta i razmjene iskustava sa kolegama iz inostranstva steknu nova znanja i unaprijede svoju proizvodnju. Nedostatak ekonomije obima može se nadomjestiti sa podržanom generičkom promocijom, kao i sa promovisanjem odgovarajućih tržišnih aktivnosti za specifične proizvode. Stoga je potrebno i dalje izvoditi ciljnu podršku i intenzivirati rad na promociji i marketingu bjelopoljskih proizvoda.	
Ciljevi	• jačanje konkurentnosti putem promocije bjelopoljskih poljoprivrednih proizvoda u zemlji i inostranstvu • uspostavljanje i jačanje veze između turizma i poljoprivrede • povećana saradnja između poljoprivrednika iz Bijelog Polja i inostranstva • podizanje svijesti potrošača o kvalitetu proizvoda	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Mjera jačanja konkurentnosti poljoprivrede se sprovodi kroz podršku raznim vidovima promotivnih kampanja: • organizovanje i učešće na lokalnim, regionalnim i međunarodnim sajmovima • izložbama i drugim manifestacijama • reklamiranje putem različitih kanala komunikacije Prednost imaju aktivnosti promocije i informisanja u okviru registrovanih šema kvaliteta koje ukazuju na specifičnosti proizvoda u pogledu njihovog kvaliteta, proizvodne metode ili doprinosa smanjenju štetnih uticaja na životnu sredinu. Podrška se daje u obliku kofinansiranja. Krajnji rok za dostavljanje zahtjeva je 30.11.2020.godine. Napomena : 1.Podrška se ne odnosi na individualne poljoprivredne proizvođače(osim ako je predlagač Opština B.Polje), privredne subjekte (preduzeća) i preduzetnike. 2.Podsticajna mjera može trajati i kraće u odnosu na predviđeni rok,tj.do utroška Programom planiranih sredstava.	
Korisnici	Direktni korisnici: nevladine organizacije, registrovana udruženja u poljoprivredi, kooperative i sl. Indirektni korisnici: poljoprivredni proizvođači, subjekti koji se bave proizvodnjom i preradom hrane	
Način plaćanja	Po ispostavljenom planu i programu, zahtjevu, izvještaju i fakturi za tekuću kalendarsku godinu, uz uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda , na žiro račun podnosioca zahtjeva.	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije, u saradnji sa udruženjima, kooperativama, NVO i dr.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na osnovu zahtjeva potencijalnih korisnika i dostavljenih planova i programa a Sektor za poljoprivredu i dodoprivredu rješava po istim..	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice – Sekretar	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos - €
	Učešće na međunarodnim sajmovima	1.500,00
	Regionalni i lokalni sajmovi izložbe	2.500,00
	Predavanja, naučni skupovi, edukativne i druge aktivnosti	1.000,00
	UKUPNO:	5.000,00

4.	PODRŠKA POVRTARSKOJ I RATARSKOJ PROIZVODNJI
Razlozi za podršku	Imajući u vidu činjenicu da je u toku cijele kalendarske godine izražena velika potražnja za visokokvalitetnim, svježim proizvodima kako iz zaštićenog prostora tako i sa otvorenog polja. Ovom mjerom bi se postigla kvalitetnija i raznovrsnija proizvodnja u zaštićenom prostoru i podigla konkurentnost domaćih proizvoda. Bjelo Polje usljed specifičnih prirodnih uslova raspolaže ograničenim površinama oranica koje su nedovoljno iskorišćene. Povećanje produktivnosti ograničeno je usitnjenim posjedom i malim površinama oranica po gazdinstvu, što utiče na konkurentsku sposobnost proizvođača. Razvoj ratarske proizvodnje jedan je od uslova za racionalno korišćenje ograničenog prirodnog resursa i za obezbjeđivanje dovoljnih količina stočne hrane. Usmjerena proizvodna podrška pojačava konkurentnost ratarske proizvodnje, poboljšava ekonomski položaj proizvođača i razvojno utiče na proizvodnju
Ciljevi	• podizanje konkurentnosti proizvodnje u zaštićenom prostoru kroz modernizaciju tehnologije uzgoja • povećanje prinosa • poboljšanje kvaliteta proizvoda • bogatija ponuda povrća • podizanje konkurentnosti ratarske proizvodnje • optimalno korišćenje raspoloživih resursa oranica kroz redovnu obradu površina pogodnih za gajenje ratarskih kultura i proizvodnju stočne hrane • kvalitetnija ponuda ratarskih kultura domaće proizvodnje • unapređivanje proizvodnje stočne hrane na raspoloživim površinama

Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se obezbjeđuje za proizvodnju povratarskih i ratarskih kultura. Podrška se sprovodi u obliku direktnih plaćanja po jedinici zasijane/zasađene površine. - Proizvodnja svih povratarskih i ratarskih kultura u iznosu do 300,00 €/ha, na površini od minimum 0,1ha – do maksimalno 0,3 ha na otvorenom polju, u skladu sa savremenim principima uzgoja - proizvodnja povrća u iznosu do 0,5 €/m², na površini od 100-500 m² u zaštićenom prostoru u skladu sa savremenim principima uzgoja Proizvođač može na istoj otvorenoj površini ili plateniku, ostvariti premiju samo jednom u toku godine. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti zajedno sa izjavom na Gradanskom birou ili na sajtu Opštine. Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: - fiskalni račun za kupljeno sjeme/rasad (original fiskalni račun) - otpremnicu za sjemenski materijal - dokaz o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava - dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list i kopiju plana zasijanih kat. parcela, koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci). Ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta po posjedovnom listu, potrebno je dostaviti ovjeren ugovor o zakupu. ovjerena , uredno popunjena i potpisana Izjava, da podnosilac zahtjeva nije korisnik subvencije po istom osnovu kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda - žiro račun podnosioca zahtjeva Rok za dostavljanje zahtjeva za proljećnu sjetvu/sadnju, je 30.jun, a za jesenju sadnju je 30. novembar 2021. godine Napomena: 1.Ne mogu se sabirati površine pod različitim povratarskim kulturama niti površine više od jednog platenika ili parcele, za ispunjenje propisanog minimuma površine. 2.Sjemenski i sadni materijal poljoprivredni proizvođači mogu nabavljati isključivo u registrovanim prodajnim subjektima u Crnoj Gori. 3.Poljoprivredni proizvođač može koristiti ovu mjeru za najviše zasijane dvije vrste povratarskih , odnosno ratarskih kultura, zasijane na otvorenom ili zatvorenom prostoru. 4.One zasijane površine na otvorenom koje su veće od 0,30 ha neće se razmatrati. Tolerancija većih zasijanih parcela od maksimalno određene površine,može biti najviše 10%. 5. Poljoprivrednici koji su ostvarili subvenciju kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u tekućoj kalendarskoj godini, nemaju pravo na ovu vrstu podrške. 6.Podatke o korišćenju subvencija za podnosioc zahtjeva, službeno od Ministarstva pribavlja Sekretarijat.	
Korisnici	Proizvođači povratarskih i ratarskih kultura koji ispunjavaju propisane kriterijume	
Način	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije	
Procedura realizacije	Podnešene zahtjeve obrađuje Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva ovlašćena lica Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu obilaze poljoprivredne proizvođače, sačinjavaju zapisnik o zatečenom stanju i rješavaju po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Podrška proizvodnji povratarskoj i ratarskoj proizvodnji	12.000,00
	UKUPNO:	12.000,00

5.	DIREKTNA PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLIJEKA	
Razlozi za podršku	Ukupna proizvodnja mlijeka u Bjelom Polju procjenjuje se na oko 15 miliona litara godišnje, od čega se oko 20% prerađuje u registrovanim mljekarama i sirarama. Trenutno u Bjelom Polju funkcionišu 4 mljekare koje su u sistemu otkupa mlijeka. Količine mlijeka koje su van sistema otkupa, domaćinstva koriste za vlastitu potrošnju, dok veći dio prerađuju u mliječne proizvode (sir i kajmak). Ovi proizvodi pojavljuju se na organizovanom tržištu preko mliječnih pijaca, maloprodajnih prehrambenih objekata i supermarketa. Međutim, i dalje se značajne količine realizuju direktnom prodajom ili na „kućnom pragu“. Osim navedenih značajano tržište za mliječne proizvode otvara se razvojem turizma. Kako bi se odgovorilo zahtjevima tržišta potrebno je uspostaviti proizvodnju koja će obezbijediti kontinuirane količine, ali i zadovoljiti kvalitetom proizvoda. Podizanje konkurentnosti mljekarskog sektora kroz direktnu podršku proizvođačima može znatno unaprijediti razvoj tržišne proizvodnje mlijeka i njeno prilagođavanje standardima EU. Kako bi se postigli ovi ciljevi, pored podrške Ministarstva poljoprivrede ruralnog razvoja i opština Bjelo Polje svojim aktivnostima i mjerama podržava otkup mlijeka.	
Ciljevi	• podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mlijeka • podsticanje razvoja komercijalne proizvodnje mlijeka za isporuku mljekarama • povećanje ukupne proizvodnje mlijeka • povećanje udjela otkupljenog mlijeka u ukupnoj proizvodnji mlijeka • ukрупnjivanje poljoprivrednih gazdinstava za proizvodnju mlijeka	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška predstavlja premiju po litru isporučenog mlijeka i iznosi 0,025 € po litru. Uslov za dobijanje premije je da isporučena količina mlijeka po gazdinstvu bude minimalno 150 litara mjesečno i to minimum za tri(3) mjeseca po polugodištu. Napomena: 1.Podrška se daje i za isporučeno mlijeko za period manji od tri (3) mjeseca , ako ukupna količina otkupljenog mlijeka prelazi 500 litara. 2.Podsticajna mjera se daje za isporučene količine mlijeka u 2021. godini.	
Korisnici	Svi proizvođači koji registrovanoj mljekari isporučuju preko 150 litara mlijeka mjesečno za najmanje tri mjeseca po polugodištu ili manje od tri (3) mjeseca, ako ukupna količina otkupljenog mlijeka prelazi 500 litara.	
Način plaćanja	Preko poslovnih banaka, gotovinske isplate poljoprivrednim proizvođačima na žiro-račun	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj u saradnji sa sa registrovanim mljekarama i sirarama i Sekretarijatom za finansije	
Procedura realizacije	Kooperanti podnose zahtjev i dostavljaju potvrde od registrovanih mljekara o mjesečnim količinama isporučenog mlijeka polugodišnje, za otkupljeno mlijeko za mjesec decembar 2020 i mjesec januar-maj 2021. do 15.06.2021, a za mjesec jun- novembar 2021. godine, do 15.12.2020 godine. Za otkupljeno mlijeko isplate se kooperantima vrše polugodišnje. Zahtjev treba da sadrži: 1. ime i prezime kooperanta, adresu, matični broj, broj telefona, 2. a uz zahtjev se prilaže potvrda registrovanih mljekara o isporučenim količinama mlijeka, 3. listing od nadležne veterinarske ustanove o broju muznih grla sa pripadajućim podacima, 4. uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda 5. i kopija žiro računa kooperanta.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Premije po litru mlijeka 0.025 € x 3.000.000,00 l	75.000,00
	UKUPNO:	75.000,00

6.	DIREKTNA PODRŠKA RAZVOJU PČELARSTVA	
Razlozi za podršku	Pčelarstvo u Bijelom Polju ima dugu i bogatu tradiciju. Bogatstvo medonosnog bilja u bjelopoljskoj opštini pruža povoljne prirodne uslove za razvoj ove djelatnosti. Na teritoriji opštine Bijelo Polje pčelarstvom se bavi oko 250 pčelara koji posjeduju preko 5000 pčelinjih društava. Značaj pčelarstva ogleda se u proizvodnji meda i ostalih pčelinjih proizvoda, ali i oprašivanju biljaka, čime se direktno utiče na povećanje prinosa raznih voćarskih, ratarskih, livadskih i drugih kultura.	
Ciljevi	• poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda • očuvanje kvaliteta i poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda • podizanje stručnog znanja i obučenosti pčelara	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Pravo na podršku od 3 €/društvu imaju svi pčelari-članovi udruženja pčelara na teritoriji opštine Bijelo Polje koji posjeduju više od 5 pčelinjih društava, do maksimalno 50 košnica. Rok za podnošenje zahtjeva je od 01.08.2021.do 31.10.2021. godine.Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu rješavaće po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške,prevazilazi Programom planirani godišnji iznos,Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere,obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Korisnici	Pčelari sa područja bjelopoljske opštine	
Način plaćanja	Na žiro račun pčelara	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije, u saradnji sa Veterinarskom upravom CG, opštinskim pčelarskim organizacijama i pčelarima sa područja bjelopoljske opštine	
Procedura realizacije	Pčelar podnosi ovom Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou ili na Sajtu Opštine Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: • dokaz o upisu u Registar pčelara od Veterinarske uprave Crne Gore • potvrdu – uvjerenje od udruženja pčelara u B.Polju o broju pčelinjih društava za tekuću kalendarsku godinu • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • žiro račun podnosioca zahtjeva	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice – Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije po pčelinjem društvu –3.333 košnica x 3€	10.000,00
	UKUPNO:	10.000,00

7.	SUBVENCIJA ZA IZGRADNJU NOVIH I REHABILITACIJU I MODERNIZACIJU POSTOJEĆIH SISTEMA ZA NAVODNJAVANJE
Razlozi za podršku	Zemljišni i vodni resursi su najznačajniji prirodni resursi, ali su površine pod sistemima za navodnjavanje nažalost zanemarljive, što za rezultat ima veoma nisku i nestabilnu proizvodnju. Primjenom sistema ”kap po kap” smanjuje se potrošnja vode i pojava korova, jer nema bespotrebnog vlaženja okolne površine. Sistem se može primjenjivati za različite konfiguracije terena i različite tipove zemljišta.
Ciljevi	Cilj je da se rehabilitacijom i modernizacijom postojećih sistema za navodnjavanje i izgradnjom novih sistema obezbijedi održivo i efikasno korišćenje poljoprivrednih površina ,kroz: - povećanje prihoda gajenih biljaka; - stabilizaciju biljne proizvodnje u uslovima ekstremnih suša; - mogućnost prenošenja i razmještanja cijevi i priključaka; - mogućnost za primjenu sredstava za zaštitu bilja. - povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gazdinstava

Opis mjere i kriterijumi za podršku	Kroz ovu mjeru će se podržati nabavka opreme za navodnjavanje i napajanje stoke,i to: -cijevi -sistemi „kap po kap“ -prskalice za navodnjavanje -priključci -pumpe -plastični bazeni(rezervoari)za navodnjavanje ili napajanje stoke - opremanje bunara za zahvatanje podzemnih (podpovršinskih) voda -u povrtarstvu: kapajuće trake Intenzitet javne podrške iznosi do 30% za pojedince od prihvatljivih ulaganja. Minimalni troškovi prihvatljivih ulaganja iznose 200,00 € a max. 2.000,00 €.Maksimalan iznos finansijskih posticajnih sredstava za kupovinu opreme ne može biti veći od 600,00 € po jednom poljoprivrednom gazdinstvu-domaćinstvu. Osnovica za obračun subvencije je iznos iz fiskalnog računa ili carinske deklaracije. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti zajedno sa izjavom na Građanskom birou ili na sajtu Opštine. Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: • original fiskalni račun za kupljenu opremu ili original uplatnica o izvršenoj nabavci • dokaz o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava • ovjerena, uredno popunjena i potpisana Izjava, da podnosilac zahtjeva nije u tekućoj godini korisnik subvencije po istom osnovu kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i IFAD-a. • dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list, koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci); ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti ovjeren ugovor o zakupu ili uvjerenje o kućnoj zajednici • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • žiro račun podnosioca zahtjeva Rok za podnošenje zahtjeva je od 01.07.2021.do 30.09.2021. godine Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava,koja u zadnje 3(tri) godine, nijesu koristila podršku po osnovu ove mjere kod ovog Sekretarijata. Napomena : Ne mogu se sabirati troškovi ulaganja za više primjeraka opreme, za ispunjavanje propisanog minimuma troškova ulaganja,ako jedan primjerak opreme košta manje od 50,00€. Poljoprivrednici koji su ostvarili subvenciju kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i IFAD-a u tekućoj kalendarskoj godini, nemaju pravo na ovu vrstu podrške. Podatke o korišćenju subvencija za podnosiocje zahtjeva, službeno od Ministarstva i IFAD-a pribavlja Sekretarijat.
Korisnici	Poljoprivredni proizvođači
Način plaćanja	Korisnicima na žiro-račun
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije

Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva, ovlaštena lica Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu, obilaze proizvođače, sačinjavaju zapisnik o zatečenom stanju i rješavaju po istim Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Rehabilitacija i modernizacija postojećih i izgradnja novih sistema za navodnavanje	5.000,00
	UKUPNO:	5.000,00

8.	PODRŠKA IZGRADNJI ZAŠTIĆENIH PROSTORA - PLASTENIKA	
Razlozi za podršku	Imajući u vidu činjenicu da je u toku cijele kalendarske godine izražena velika potražnja za visokokvalitetnim, svježim proizvodima iz zaštićenog prostora, ovom mjerom bi se postigla kvalitetnija i raznovrsnija proizvodnja u zaštićenom prostoru i podigla konkurentnost domaćih proizvoda	
Ciljevi	• podizanje konkurentnosti proizvodnje u zaštićenom prostoru kroz modernizaciju tehnologije uzgoja • povećanje prinosa • poboljšanje kvaliteta proizvoda • bolje korišćenje zaštićenog prostora (produženje sezone gajenja) • bogatija ponuda povrća • produženje sezone gajenja povrća	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Za novopodignute zaštićene prostore za proizvodnju povrća, površine od min.100 m² do max 500 m², izvršiti subvenciju u iznosu od 100 %, od vrijednosti investicije za plastičnu foliju. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou i na sajtu Opštine. Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: • fiskalni račun (original) za plastičnu foliju-kupljenu u 2021. ili original uplatnicu o izvršenoj nabavci • dokaz o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava • dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list, koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci); ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti ovjeren ugovor o zakupu • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • žiro račun podnosioca zahtjeva Napomena: Ne mogu se sabirati površine više od jednog plastenika, za ispunjenje propisanog minimuma površine, niti se u plasteniku može saditi više raličitih povrtnarskih kultura. Rok za podnošenje zahtjeva je od 01.07.2021.do 30.09.2021.godine Podržavaju se samo plastenici izgrađeni u 2021.godini	
Korisnici	Proizvođači povrća u zaštićenom prostoru	
Način plaćanja	Poljoprivrednim proizvođačima na žiro-račun	

Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva, ovlaštena lica Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu obilaze proizvođače, sačinjavaju zapisnik o zatečenom stanju i rješavaju po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice – Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Podrška izgradnji zaštićenih prostora – plastenika	10.000,00
	UKUPNO:	10.000,00

9.	SUBVENCIJA U NABAVCI DEFICITARNE MEHANIZACIJE
Razlozi za podršku	Povećanje produktivnosti ograničeno je usitnjenim posjedom obradivih površina po gazdinstvu, što utiče na konkurentsku sposobnost poljoprivrednih proizvođača. Usmjerena proizvodna podrška pojačava konkurentnost ratarske, povrtarske, voćarske i stočarske proizvodnje, poboljšava ekonomski položaj proizvođača i razvojno utiče na proizvodnju. Povećanje produktivnosti ograničeno nedostatkom mehanizacije za žetvu i sjetvu žita (kombajni, vršalice, sijačice, rasturači đubriva i dr.), opreme za spremanje stočne hrane (balirke, sjeckalice za silažu i dr.), mašine za međurednu obradu u ratarstvu, povrtarstvu i voćarstvu, što utiče na konkurentsku sposobnost proizvođača
Ciljevi	• podizanje konkurentnosti ratarske, povrtarske, voćarske i stočarske proizvodnje • optimalno korišćenje raspoloživih resursa oranica kroz redovnu obradu površina pogodnih za gajenje ratarskih, povrtarskih i voćarskih kultura i proizvodnju stočne hrane • kvalitetnija ponuda ratarskih kultura domaće proizvodnje • unapređivanje proizvodnje stočne hrane na raspoloživim površinama
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se obezbjeđuje za nabavku isključivo nove mehanizacije i opreme, u visini do 35 % od vrijednosti kupljene ili uvezene mehanizacije. Podržava se nabavka više primjeraka (mehanizacija, oprema, priključci) od minimalnih troškova ulaganja 300,00€, do maksimalnih 5.000,00€, Maksimalan iznos finansijskih podsticajnih sredstava za kupovinu poljoprivredne mehanizacije - opreme ne može biti veći od 1.750,00 € po jednom poljoprivrednom gazdinstvu-domaćinstvu. Osnovica za obračun subvencije je iznos iz fiskalnog računa ili carinske deklaracije. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti zajedno sa izjavom na Građanskom birou ili na sajtu Opštine. Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: • fiskalni račun (original ili ovjerena kopija) ili ovjerena kopija uplatnice • blok otpremnica (original ili ovjerena kopija)

	- carinska deklaracija (ako je mehanizacija uvezena iz inostranstva) - dokaz o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava ovjerena, uredno popunjena i potpisana Izjava, da podnosilac zahtjeva nije u tekućoj godini korisnik subvencije po istom osnovu kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i IFAD-a - dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list, koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci); ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti ovjeren ugovor o zakupu zemljišta ili uvjerenje o kućnoj zajednici - uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda - Žiro račun podnosioca zahtjeva Rok za podnošenje zahtjeva je od 01.07.2021. do najkasnije 30.09.2021. godine. Napomena : 1.Ne mogu se sabirati troškovi ulaganja za više primjeraka mehanizacije,opreme, priključaka za ispunjavanje propisanog minimuma troškova ulaganja, ako jedan primjerak mehanizacije,opreme i priključaka košta manje od 100,00e. 2.Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava, koja u zadnje 3 (tri) godine, nijesu koristila podršku po osnovu ove mjere kod ovog Sekretarijata. 3. Poljoprivrednici koji su ostvarili subvenciju kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede I IFAD-a u tekućoj kalendarskoj godini, nemaju pravo na ovu vrstu podrške. 4.Podatke o korišćenju subvencija za podnosioc zahtjeva, službeno od Ministarstva i IFAD-a pribavlja Sekretarijat.	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja nabave poljoprivrednu mehanizaciju	
Način plaćanja	Korisnicima na žiro-računu	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva,ovlašćena lica Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu obilaze proizvođače,sačinjavaju zapisnik o zatečenom stanju i rješavaju po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške,prevazilazi Programom planirani godišnji iznos,Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere,obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Subvencija u nabavci deficitarne mehanizacije	25.000,00
	UKUPNO:	25.000,00

10.	PODRŠKA ZA PODIZANJE ZASADA VOĆA
Razlozi za podršku	Usljed nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju investicije u tim sektorima poljoprivrede, raspoloživi potencijali nisu dovoljno iskorišćeni. Stoga se ovim programom podstiče zasnivanje komercijalnih voćnih zasada voća koji će, uz redovnu primjenu savremene agrotehnike, biti visoko profitabilni. Područje opštine Bijelo Polje je prepoznato kao veoma dobra biološka destinacija za gajenje svih kontinentalnih vrsta voća
Ciljevi	• bolje korišćenje prirodnih resursa podizanjem novih zasada sadnim materijalom kontrolisanog kvaliteta • primjena savremene tehnologije u voćnim zasadima, kao oblik edukacije proizvođača i podstrek za osavremenjivanje postojećih voćnih zasada • podizanje konkurentnosti domaćih proizvoda

Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se zasnivanje zasada: jabučastih i koštičavih voćnih vrsta u iznosu do 800 €/ha, uz uslov da je površina zasada 0,20 - 0,5 ha i <u>minimalna gustina sadnje 500 sadnica po ha</u> i uslov da se primilo minimum 90% sadnica jagodičastih voćnih vrsta u iznosu do 2000 €/ha uz uslov da je površina zasada 0,1 - 0,3 ha i <u>gustina sadnje po ha: od min. 40.000 sadnica jagode, min. 10.000 sadnica maline, min. 20.000 sadnica brusnice min. 2.500 sadnica borovnice, ribizle,ogrozda i min. 2.250 sadnica kupine i aronije</u> jezgrastih voćnih vrsta u iznosu do 1000 €/ha, uz uslov da je površina zasada 0,2 - 0,5ha i <u>minimalna gustina sadnje 500 sadnica po ha</u>, zasad oraha podignut isključivo od kalemljenih sadnica i uslov da je površina zasada 0,20 - 0,50 ha, a <u>gustina sadnje min 200 sadnica po ha i uslov da se primilo minimum 90% sadnica</u> Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou i na sajtu Opštine. Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: - dokaz o upotrebi sertifikovanog sadnog materijala - fiskalni račun za sadni materijal (original fiskalni račun) - dokaz o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava - dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list, koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci). Ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti odgovarajuća dokumenta - uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda - žiro račun podnosioca zahtjeva kopija plana zasijanih katarstarskih parcela od Uprave za nekretnine. Rok za dostavljanje zahtjeva za proljećnu sadnju je od 01.05. 2021. do 30.06.2021. a za jesenju sadnju je od 01.10.2021. do 30.11. 2021. godine. Napomena: 1. Ne mogu se sabirati površine pod različitim voćnim vrstama 2. Zasadi moraju biti na jednoj parceli 3. Sadni materijal poljoprivredni proizvođači moraju nabavljati isključivo u registrovanim prodajnim subjektima u Crnoj Gori	
	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju propisane kriterijume	
Način plaćanja	Poljoprivrednim proizvođačima na žiro-račun	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva, ovlašćena lica Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu obilaze proizvođače, sačinjavaju zapisnik o zatečenom stanju i rješavaju po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice – Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Podrška podizanju zasada jabučastih i koštičavih voćnih vrsta (za 1,87 ha)	1.500,00
	Podrška podizanju zasada jagodičastih voćnih vrsta (za 1,25 ha)	2.500,00
	Podrška podizanju zasada jezgrastih voćnih vrsta (za 0,5 ha oraha i 0,5 ha ostalog j.voća)	1.000,00
	Podrška podizanju zasada voća (za 3,62 ha)	5.000,00
	UKUPNO:	5.000,00

11.	PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MALINE
Razlozi za podršku	Opština Bijelo Polje je prepoznata kao opština čije je područje veoma povoljno za proizvodnju maline kao voćne vrste. Na oko 100 ha površine proizvodnja maline u Bjelom Polju procjenjuje se na oko 650 - 800 t godišnje (zavisno od klimatskih uslova za pojedine kalendarske godine), od čega se oko 500 t otkupi od registrovanih otkupljivača. Trenutno u Bjelom Polju funkcionišu 3 veća i 3 manja otkupljivača plodova maline. Otkupljenu količinu maline hladnjačari, skoro u cijeloj količini, izvoze velikim hladnjačama u Srbiji. Količine plodova maline koje su van sistema otkupa, domaćinstva plasiraju individualno različitim kupcima (pijace, marketi, prerađivači, fizička lica) kao i za vlastitu potrošnju, zamrzavanje i preradu. Značajne količine realizuju se direktnom prodajom na proizvodnim parcelama. Osim navedenih, značajano tržište za plodove maline otvara se razvojem turizma. Kako bi se odgovorilo zahtjevima tržišta potrebno je uspostaviti proizvodnju i organizovan otkup koji će obezbijediti kontinuirane količine, ali i zadovoljiti kvalitetom proizvoda. Direktni cilj ove mjere je povećanje izvoza poljoprivrednih proizvoda – konkretno plodova maline, a indirektno bi se postiglo podizanje konkurentnosti primarnih proizvođača plodova maline i podstakao razvoj tržišne proizvodnje maline, a sve to u slučaju poremećaja tržišne cijene maline. Kako bi se postigli ovi ciljevi, opština Bijelo Polje svojim aktivnostima i mjerama podrške obezbjeđuje povoljnije uslove, kako za primarnu proizvodnju, tako i otkup i izvoz plodova maline.
Ciljevi	• Podsticanje izvoza • povećanje udjela otkupljenih plodova maline u ukupnoj proizvodnji maline • podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje maline • podsticanje razvoja komercijalne proizvodnje maline za isporuku otkupljivačima • povećanje ukupne proizvodnje maline • povećavanje površina pod malinama • povećanje sveukupnog razvoja opštine

Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se izvoz plodova maline otkupljenih količina u tekućoj kalendarskoj godini. Podrška predstavlja subvenciju po kg izvezenih plodova maline i iznosi 0,05 € po kg izvezenih plodova maline. Subvencija se odnosi na otkupljenu količinu plodova maline u tekućoj godini, koja je izvezena na inostrano tržište. Registrovani otkupljivač podnosi Sekretarijatu zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Gradanskom birou i na sajtu Opštine. Uz zahtjev dostavlja se sljedeća dokumentacija: • carinska deklaracija o izvozu (original ili ovjerena kopija) • spisak malinara sa podacima o otkupljenim količinama za tekuću kalendarsku godinu • blok otpremnice za svakog primarnog proizvođača sa područja opštine B.Polje • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • Žiro račun podnosioca zahtjeva. Rok za podnošenje zahtjeva je od 01.08.2020. do najkasnije 30.11.2020. godine Napomena: 1. Subvencija se odnosi samo na privredne subjekte - registrovane otkupljivače plodova maline, čije je sjedište u Opštini Bijelo Polje 2.Mjera će se primjenjivati samo u slučaju poremećaja tržišne cijene maline, odnosno u slučaju manje cijene otkupa maline u odnosu na predhodnu godinu.	
Korisnici	Direktni korisnici : Registrovani otkupljivači plodova maline u Bijelom Polju Indirektni korisnici : Poljoprivrednici – primarni proizvođači plodova maline	
Način plaćanja	Registrovanom otkupljivaču na žiro račun	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj u saradnji sa sa registrovanim otkupljivačima plodova maline i Sekretarijatom za finansije	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu rješavaće po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat – odgovorno lice -Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Subvencije po kg izvezenih plodova maline 0,05 € x 400.000,00 kg	20.000,00 €
UKUPNO :		20.000,00 €

12.	PODRŠKA ORGANSKIM PROIZVOĐAČIMA
Razlozi za podršku	Područje opštine Bijelo Polje je poznato kao područje povoljno za razvoj svih grana poljoprivredne proizvodnje, stočarstva, voćarstva, ratarstva, pčelarstva, ribarstva, prerađivačke industrije. Izuzetni prirodni resursi (kvalitetno zemljište, bogatstvo vodama, stanovništvo), omogućavaju uspješan razvoj poljoprivredne proizvodnje. Nedostatak za kvalitetnije bavljenje poljoprivredom je konfiguracija terena i usitnjenost posjeda – parcela. Iz prednosti i nedostataka ovog područja za bavljenje poljoprivredom, kao i iz potrebe za savremenim, modernim trendovima u proizvodnji, poslednjih godina razvija se organski način poljoprivredne proizvodnje, naročito u voćarstvu. Obzirom na kvalitet ovih proizvoda i cijenu koja proizilazi iz tog kvaliteta, kao i na velike mogućnosti područja za organsku proizvodnju (prvenstveno kvalitet zemljišta), ovom podrškom bi se u većoj mjeri promovisala organska proizvodnja, poboljšao kvalitet ponude poljoprivrednih proizvoda, kao i standard stanovništva
Ciljevi	• bolje korišćenje prirodnih resursa • primjena savremene tehnologije proizvodnje, kao oblik edukacije proizvođača i podstrek za osavremenjivanje postojećih proizvodnji • podizanje konkurentnosti domaćih proizvoda • poboljšanje životnog standarda lokalnog stanovništva • poboljšanje ukupnog kvaliteta ponude domaćih proizvoda
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška je predviđena za organski način proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, proizvođačima koji imaju sertifikat organske proizvodnje, ili sertifikat prelaznog perioda organske proizvodnje. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu za preduzetništvo i ekonomski razvoj zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou i Sajtu opštine B.Polje. Uz zahtjev, dostavlja se sljedeća dokumentacija: • Sertifikat organske proizvodnje od nadležne institucije ili sertifikat prelaznog perioda organske proizvodnje • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • račun podnosioca zahtjeva Podrška za sertifikat organske proizvodnje iznosi 200,00 €, a za sertifikat prelaznog perioda organske proizvodnje 50,00 €, uz uslov da je sertifikat organske proizvodnje važeći –aktivan. Krajni rok za dostavljanje zahtjeva je 31.10.2020. godine Napomena: Poljoprivredni proizvođači koji su ostvarili subvenciju u predhodnoj kalendarskoj godini kod ovog Sekretarijata, nemaju pravo na subvenciju po istom sertifikatu, bez obzira što je isti važeći-aktivan.
Korisnici	Poljoprivredni proizvođači koji imaju sertifikat organske proizvodnje ili sertifikat prelaznog perioda organske proizvodnje
Način plaćanja	po ispostavljenom zahtjevu na žiro račun podnosioca
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije

Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu rješavaće po istim Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače ili će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Podrška proizvođačima sa sertifikatom organske proizvodnje	11.000,00
	Podrška proizvođačima sa sertifikatom prelaznog perioda organske proizvodnje	1.000,00
	UKUPNO :	12.000,00

13.	PODRŠKA ZA PRERADU MLIJEKA NA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA
Razlozi za podršku	Imajući u vidu da je određen broj gazdinstava koja se bave stočarstvom i proizvodnjom mlijeka lociran na područjima na kojima je, pogotovo u zimskom periodu, otkup mlijeka od strane registrovanih mljekara otežan, a često i nemoguć. Mnoga takva domaćinstva se odlučuju za preradu mlijeka - proizvodnju sira i ostalih mliječnih proizvoda, na sopstvenom gazdinstvu. Obzirom na razvoj tržišta i pojavu velikog broja različitih mliječnih preradevina na njemu, kao i na razvoj turizma, ovom podrškom treba podići konkurentnot ovakvih domaćih proizvoda. Osim toga prerada mlijeka i proizvodnja sira u domaćinstvima je tradicionalana pojava na ovim prostorima, a zbog sve veće potražnje za kvalitetnim domaćim proizvodom treba pružiti podršku ovom načinu poljoprivredne proizvodnje.
Ciljevi	• razvoj malih biznisa na poljoprivrednim gazdinstvima • povećanje konkurentnosti • povezivanje primarne proizvodnje i prerade • povećanje životnog standarda poljoprivrednog stanovništva • bogatija i raznovrsnija ponuda domaćih proizvoda na tržištu

Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška za preradu mlijeka na poljoprivrednim gazdinstvima realizovane se kao subvencija poljoprivrednicima koji vrše preradu mlijeka - proizvodnju sira, na poljoprivrednom gazdinstvu. Podrška se odnosi na poljoprivredna gazdinstva – poljoprivrednike, koji prerađuju do 50 l sirovog mlijeka dnevno(dokazuje se rješenjem o upisu u Registar registrovanih objekata Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove) i plasiraju svoje proizvode na tržište, a ne predaju mlijeko registrovanim mljekarama u otkup. Podrška iznosi 200,00 € po poljoprivrednom gazdinstvu. Poljoprivredni proizvođač podnosi Sekretarijatu za preduzetništvo i ekonomski razvoj zahtjev na obrascu koji se može preuzeti na Građanskom birou i Sajtu opštine B.Polje. Uz zahtjev, dostavlja se sljedeća dokumentacija: • kopiju rješenja o upisu u Registar registrovanih objekata Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove • dokaz (potvrda) od Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove o zdravstveno – higijenskoj ispravnosti proizvoda u tekućoj kalendarskoj godini • dokaz o plasiranju na tržište (ugovor, otkupni blok) • rješenje o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava od MPŠV • dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list,koji datum izdavanja ne može biti stariji od šest mjeseci). Ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti odgovarajuća dokumenta • listing nadležne veterinarske ustanove o broju muznih grla sa pripadajućim podacima • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B.Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • žiro račun podnosioca zahtjeva Rok za dostavljanje zahtjeva je od 01.06.2020. do 30.09.2020. godine Napomena:1. Podsticajna mjera nije predviđena za preduzetnike i pravna lica (preduzeća) 2. Podsticajna mjera se ne odnosi na kooperante registrovanih mljekara	
Korisnici	Poljoprivrednici koji se bave preradom mlijeka na gazdinstvu	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun	
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije	
Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu rješavaće po istim Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške,prevazilazi Programom planirani godišnji iznos,Sekretarijat će prekinuti dalju realizaciju mjere,obavijestiti poljoprivredne proizvođače i proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice – Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Podrška proizvođačima za preradu mlijeka na sopstvenom gazdinstvu	10.000,00
	UKUPNO:	10.000,00

14.	SUBVENCIJA TROŠKOVA PREVOZA PUTNIKA SEOSKOG STANOVNIŠTVA
Razlozi za podršku	Ovom podrškom se utvrđuju uslovi i način ostvarivanja prava prevoznika, na subvenciju troškova prevoza putnika (seoskog lokalnog stanovništva) u javnom linijskom prigradskom drumskom saobraćaju, zbog nerentabilnosti. Teritorija opštine Bijelo Polje je dosta razučena. Pojedina naselja su udaljena od centra grada više od 50 km. Zbog velikih migracija, pogotovo iz ruralnog dijela opštine, došlo je do drastičnog smanjenja stanovništva u tim područjima i većinom ga čine staračka domaćinstva. Lokalna samouprava čini napore da obezbijedi javni linijski prevoz na cijeloj svojoj teritoriji. Ali, što zbog smanjenja broja stanovnika, kao i zbog pandemije KOVID 19 – korona virusa, linijski prevoznici su došli u situaciju da ne mogu da obezbijede osnovne troškove prevoza na njihovim odobrenim linijama. Obzirom na gore navedenu činjenicu o velikim migracijama, pogotovo ruralnog stanovništva, kao i da je poljoprivreda jedna od osnovnih strateških grana razvoja opštine, ovom mjerom bi se omogućio kvalitetniji opstanak preostalih seoskih domaćinstava.
Ciljevi	• omogućavanje kvalitetne egzistencije seoskih domaćinstava • smanjenje troškova prevoza članovima seoskih domaćinstava • smanjenje ukupne migracije seoskog stanovništva • poboljšanje životnog standarda lokalnog stanovništva
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Pravo na subvenciju troškova prevoza putnika seoskog lokalnog stanovništva, imaju oni prevoznici, kojima je Opština Bijelo Polje na osnovu javnog konkursa, dodijelila linije o obavljanju javnog linijskog gradskog i prigradskog saobraćaja. Prevoz seoskog lokalnog stanovništva u smislu ove podrške, smatra se putnički javni prevoz u drumskom prigradskom saobraćaju, na svim linijama prevoznika, dodijeljenih putem javnog konkursa i koje su definisane posebnim pojedinačnim pravnim aktom. Visina subvencije za troškove prevoza seoskog lokalnog stanovništva u javnom linijskom prigradskom drumskom saobraćaju, iznosi 0,04 euro-centa po predenom kilometru. Predeni kilometri za jedan mjesec, su oni kilometri koji su određeni kilometar- daljinom Plana minimalnog broja polazaka na linijama u gradskom i prigradskom saobraćaju na teritoriji opštine Bijelo Polje, za određeni odobreni putni pravac, i množe se sa brojem odobrenih linija u jednom danu, kao i sa brojem dana u jednom mjesecu, u zavisnosti kako su linije odobrene za dane vikenda . Prevoznici podnose Sekretarijatu zahtjev polugodišnje, za ostvarenje prava na subvenciju, na obrascu koji se može preuzeti na Gradanskom birou i na sajtu Opštine, uz tačno preciziranje odobrenih linija, i to: za prvo polugodište za mjesec decembar 2020 - maj 2021. do 15.06.2021, a za drugo polugodište za mjesec jun - novembar 2021. godine, do 15.12.2021.godine. Isplata se prevoznicima vrši polugodišnje. Uz zahtjev se dostavlja sljedeća dokumentacija: • rješenje o izdavanju licence • rješenje o dodjeli linija • ovjeren red vožnje • ovjeren cjenovnik • potvrda Mjesne zajednice koja je krajnji korisnik odredišta linijskog prevoza, o broju linija u jednom danu određenog prevoznika (podnosioca zahtjeva) • uvjerenje od Uprave javnih prihoda Opštine B. Polje da podnosilac zahtjeva nema neizmirenih dospjelih poreskih obaveza po osnovu lokalnih javnih prihoda • žiro račun podnosioca zahtjeva
Korisnici	Seoska domaćinstva i registrovani linijski prevoznici sa sjedištem registracije u opštini Bijelo Polje
Način plaćanja	po ispostavljenom zahtjevu na žiro račun podnosioca
Realizacija	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije

Procedura realizacije	Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu rješavaće po istim. Ukoliko ukupna visina podrške na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške prevazilazi Programom planirani godišnji iznos, Sekretarijat će proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev.	
Nadzor i kontrola	Sekretarijat, odgovorno lice - Sekretar	
Finansijski plan	Komponente	Iznos - €
	Subvencija troškova prevoza seoskog stanovništva	40.000,00
	UKUPNO :	40.000,00

O S T A L E O D R E D B E

Član 4

Predsjednik Opštine može u slučaju potrebe, a na predlog Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj – Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu donijeti Odluku o mjerama za podsticaj koje nijesu predviđene ovim Programom.

Član 5

Registrovani poljoprivredni proizvođač ovim Programom može koristiti najviše dvije podsticajne mjere.

Član 6

Zahtjevi koji ne budu podneseni u rokovima predviđenim ovim Programom, biće odbijeni.

Član 7

Zaposleni u Opštini Bijelo Polje, javnim ustanovama i privrednim društvima čiji je ona osnivač, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca) ne mogu koristiti podsticajne mjere predviđene ovim Programom.

Član 8

Za izvršenje Programa odgovoran je Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj i Sekretarijat za finansije.

Obaveze prema korisnicima Programa izvršavaće se po dinamici utvrđenoj budžetskim planom potrošnje za 2020. godinu, koji odobrava Sekretarijat za finansije Opštine Bijelo Polje, a najkasnije do kraja kalendarske godine po rješenjima koja su donešena za prvo polugodište, odnosno do kraja februara naredne godine za rješenja koja su donešena do kraja tekuće godine.

Član 9

Troškovi iskazani po pojedinim mjerama predstavljaju projektovane vrijednosti.

Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj može u toku izvršenja Programa vršiti izmjene namjene korišćenja sredstava i preusmjeravati ih sa mjere, za koju nije bilo dovoljno interesovanja, na drugu mjeru gdje je interesovanje veće od projektovanog iznosa.

Član 10

Ovaj Program stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore-opštinski propisi, a primjenjivaće se od 1. januara 2021. godine.

Broj: 02-_____

Bijelo Polje, _____ 2021. godine

Skupština Opštine Bijelo Polje

Predsjednica

Nemša Omerhodžić

O B R A Z L O Ž E N J E

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje **Programa mjera za podsticaj razvoja poljoprivrede** sadržan je čl.38 stav 1 tačka 4 Zakona o lokalnoj samoupravi (“Sl.list CG” br.002/18), u čl.20 stav 1 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju (Sl.list CG-br.56/09, 18/11, 40/11, 34/14, 01/15, 30/17 i 51/17), čl.46 stav 1, tačka 4 Statuta Opštine Bijelo Polje („Sl.list CG-Opštinski propisi“, broj 19/18), Odluci o budžetu opštine Bijelo Polje za 2021 i saglasnosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i poljoprivrede.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE PROGRAMA MJERA

Sredstavima iz Budžeta Opštine Bijelo Polje za podsticaje u poljoprivredi u 2021. godini, Opština Bijelo Polje nastoji razvijati poljoprivrednu proizvodnju, podsticati poljoprivredne proizvođače kako bi proizveli značajnije količine poljoprivrednih proizvoda za vlastite potrebe i za potrebe tržišta, te na taj način obezbijedili egzistenciju sebi i svojoj porodici.

Pored ovog cilja postoje i drugi specifični ciljevi Programa, a to su:

- stvaranje porodičnih gazdinstava,
- stvaranje tržišno orjentisanih proizvođača,
- intenziviranje postojeće poljoprivredne proizvodnje,
- značajnije korišćenje poljoprivrednog zemljišta i drugih raspoloživih resursa,
- mogućnost samozapošljavanja.

Pored izuzetno povoljnih prirodnih i klimatskih uslova, poljoprivredi kao vrlo važnoj privrednoj grani, oduvijek se poklanjalo malo pažnje. Neki od osnovnih problema i trendova sa kojima se suočavaju skoro sve ruralne oblasti su smanjenje broja poljoprivrednika i migracije seoskog stanovništva u urbane sredine što dalje prouzrokuje jedan od najvećih društvenih problema a to je „starenje sela“.

Poljoprivreda za Opštinu predstavlja jedno od područja razvoja, koje joj može obezbijediti više nego dobro pozicioniranje u odnosu na okruženje, tim prije, što za razvoj poljoprivrede Opština posjeduje značajne resurse, kako zemljište, tako i povoljne klimatske uslove.

Poljoprivredna domaćinstva, kojih ima 6.407 i čine 13,1% poljoprivrednih domaćinstava Crne Gore, predstavljaju značajan faktor razvoja poljoprivrede.

Međutim, dobar dio poljoprivrednih domaćinstava nema pravo na podsticaje i premije koje su predviđene državnim Agrobudžetom za 2021. godinu iz razloga što imaju usitnjene obradive površine i nemaju mogućnost da dobiju sredstva od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ovim Programom data je mogućnost poljoprivrednim proizvođačima sa manjim zemljišnim fondom da dobiju sredstva iz Budžeta opštine Bijelo Polje i da na taj način postanu konkurentni na tržištu sa svojim proizvodima. Osim toga, ovim Programom se forsiraju neke specifičnosti područja opštine Bijelo Polje, kao što su odlični uslovi za proizvodnju jagodičastog voća, posebno maline, kao što se dodatno subvencionišu neki korisnici premija i subvencija državnog Agrobudžeta zbog značaja njihove proizvodnje (proizvođači mlijeka).

Pri izradi Programa za 2021. godinu uvažavali su se sledeći parametri:

- resursne mogućnosti opštine Bijelo Polje,
- kontinuitet podsticajnih mjera i iskustva u realizaciji novčanih podsticaja prethodnih godina,
- Programa novčanih podsticaja u poljoprivredi Vlade Crne Gore - Agrobudžet za 2021. godinu,
- sugestije učesnika u sektoru poljoprivrede (udruženja, poljoprivredni proizvođači, otkupljivači poljoprivrednih proizvoda i dr.),
- iznos odobrenih sredstava u Budžetu Opštine Bijelo Polje.

NAČIN OSTVARIVANJA PODSTICAJA

Novčane podsticaje u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji mogu ostvariti poljoprivredni proizvođači, preduzeća, zadruge, udruženja poljoprivrednih proizvođača sa područja opštine Bijelo Polje, koji su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, te ispunjavaju i ostale uslove i kriterijume propisane ovim Programom.

Poljoprivredni proizvođači, zadruge, otkupljivači poljoprivrednih proizvoda, Savez poljoprivrednih udruženja, udruženja poljoprivrednih proizvođača u predviđenom roku podnose zahtjev sa propisanom dokumentacijom na građanskom birou.

Nakon provjere i obrade dostavljene dokumentacije, Sektor za poljoprivredu, na terenu utvrđuje činjenično stanje i sačinjava zapisnik, te za one kandidate koji ispunjavaju propisane kriterijume obračunava visinu novčanih podsticaja i dostavlja rješenja Sekretarijatu za finansije radi isplate.

Podsticajna sredstava će biti uplaćena na tekući račun korisnika, otvoren kod poslovnih banaka.

SVRHA PROGRAMA

Svrha Programa je:

- intenziviranje postojeće poljoprivredne proizvodnje,
- značajnije korištenje poljoprivrednog zemljišta i drugih raspoloživih resursa,
- povećanje obradivih površina,
- povećanje obima poljoprivredne proizvodnje,
- zadovoljavanje potreba domaćeg tržišta vlastitim proizvodima,
- ruralni razvoj,
- samozapošljavanje u porodičnom domaćinstvu i sl.
- povećanje konkurentnosti domaće poljoprivredne proizvodnje
- smanjenje migracije stanovništva sa ruralnih područja
- povećanje ekonomskog standard stanovništva

Predviđeni novčani podsticaji su ekonomskog karaktera koji priznaju robnu proizvodnju kod poljoprivrednika i stvaraju uslove za prodaju proizvoda na domaćem i širem tržištu.

IZNOS SREDSTAVA I VRSTA PODSTICAJA

Novčana sredstva odobrena u Budžetu Opštine Bijelo Polje za 2021. godinu iznose 250.000,00 €, i to na poziciji 431-8-1-3 Podsticaj razvoja.

Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj